

Kantoor van afgifte: 2800 Mechelen 1

P 309638

PB-PP
BELGIË(N) - BELGIQUE

Nieuwsbrief Mossen en Lichenen - Planten - Paddenstoelen

21^e jaargang nr.4 december 2021

Verschijnt driemaandelijks

Afzendadres:
Coxiestraat 11
2800 Mechelen
studie@natuurpunt.be
www.natuurpunt.be

natuurpunt

V.u. Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Deze nieuwsbrief wordt gratis toegestuurd aan alle geïnteresseerden.
Wens je de nieuwsbrief op regelmatige basis te ontvangen, meld je dan aan op

<https://www.natuurpunt.be/pagina/plantaardig-nieuws>

Veel leesplezier!

**De volgende nieuwsbrief zal eind december verschijnen.
Artikels en kalenders kun je tot 1 maart insturen naar
Roosmarijn.steeman@natuurpunt.be**

**Wil je ons financieel steunen dan kan dat. Giften vanaf 40€ zijn
fiscaal aftrekbaar.**

**Storten kan op rekening nr.: BE12 230-0524745-92 met vermelding
van de volgende projectnummers:**

- *Natuurstudie algemeen110-01*

- Plantenwerkgroep2351
- Paddenstoelenwerkgroep2301
- Mossenwerkgroep2201

INHOUD

Provinciale studiedagen 2022	4
------------------------------	---

Nieuwsbrief Mossen & Lichenen

WBL – Werkgroep Bryologie en lichenologie	7
Excursieprogramma Vlaams-Brabantse lichenologische werkgroep 2022	11
<i>Lichenococonium aeruginosum</i> , een nieuwe schimmel voor België!	12

Nieuwsbrief Planten

Zondag 13 februari: Floristische studiedag 2022	16
Opstart werkgroep akkerflora	16
Fonas Antwerpen stad	17
Florissant resultaat van 20 jaar ecologisch bermbeheer langs de Brusselse ring	17
Eerbetoon aan Etienne Vanaelst	20
Nationale werkgroep Botanie	21
Plantenwerkgroep Vlaamse-Ardennen plus	23
Floristisch onderzoek voor natuurbehoud (FON)	25
Plantenwerkgroep Genk	26

Nieuwsbrief Zwammen

Zaterdag 19 maart: 30 ^{ste} Vlaamse mycologenda	34
Digitale paddenstoelenpluk brengt straffe soorten aan het licht	34
Digitale paddenstoelenpluk 2021: weer een overweldigend succes	36

Provinciale studiedagen 2022

Zaterdag 22 januari 2022: LIKONA-contactdag (online)

Het programma en de mogelijkheid om in te schrijven volgen snel. Verwacht je o.a. aan lezingen over de nieuwe publicatie “**Vogels in Limburg**”, over het **gedrag van everzwijnen**, over onderzoek naar **ongewervelden in De Teut en Tenhaagdoornheide** en over onderzoek naar het gebruik van het **ecoduct aan de Kikbeekbron**.

<https://www.limburg.be/Limburg/Start/Error-Pages/Error-404.html?root=2986&ch=LIM>

Zaterdag 5 februari 2022: BRAKONA-contactdag (online)

Op zaterdag 5 februari organiseert de Vlaams-Brabantse Koepel voor Natuurstudie (BRAKONA) haar jaarlijkse contactdag.

- **9u30:** resultaten van het bodemvalonderzoek en de sprinkhanentellingen van Future Floodplains (Pieter Vanormelingen – Natuurpunt Studie)
- **9u50:** Inventarisatie van flora en fauna op het spoorplateau van Leuven (Maxime Fajgenblat - Natuurstudiegroep Dijleland)
- **10u10:** Oproep eikelmuisproject vl-br (Goedele Verbeylen - NPS)
- **10u20:** Overzicht ObsIdentify cijfers (Hannes Ledegen - NPS)
- **10u40:** Paddenstoelenatlas 10 jaar later (Roosmarijn Steeman - NPS)
- **10u55:** Opkweek en uitzet van vroedmeesterpadden Overijse (Loic Van Doorn, Natuurpunt/INBO)
- **11u15:** Voorstelling plantenwerkgroep (Kristien De Ceuster, Florawerkgroep Oost-Brabant)
- **11u30:** De val van de Kievit: 5 jaar later (Marc Herremans, NPS) + aankondiging oprichting Werkgroep voor Weide- en Akkervogels + voorstelling resultaten enquête
- **11u50:** Riparias LIFE project – nog te bevestigen

www.brakona.be

Contact: brakona@natuurpunt.be

Zaterdag 12 februari 2022: ANKONA-dag (online)

De voordrachten op 12 februari gaan door van 15u00 tot 17u30. Ook zijn er nog online lezingen voorzien van maandag 14 februari t.e.m. woensdag 16 februari, telkens van 19u30 tot 21u30.

Meer info: [ANKONA-ontmoetingsdagen - Provincie Antwerpen](#)

Contact: ankona@provincieantwerpen.be

Zaterdag 19 maart: Oost-Vlaamse Natuurstudiedag

Ben je gepassioneerd door de natuur of werk je als vrijwilliger actief mee aan de natuur in Oost-Vlaanderen? Op zaterdag 19 maart 2022 organiseren we de 3de editie van de Oost-Vlaamse Natuurstudiedag in Gent. Het **programma en de workshops** krijgen momenteel nog vorm. Benieuwd wat je die dag zoal mag verwachten? Neem een kijkje in het programma van de vorige edities. Het opzet zal gelijkaardig zijn.

<https://oost-vlaanderen.be/wonen-en-leven/natuur-en-milieu/natuurstudiedag.html>

MOSSEN & LICHENEN

Werking Mossen en Lichenen

Artikels & info

Roosmarijn Steeman (015/29.72.22) – Natuurpunt Studie
Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Educatie

Hans Vermeulen (014/47.29.50) – Natuurpunt Educatie
Graatakker 11, 2300 Turnhout

Werkgroepen Natuurpunt

Planten-, mossen- en zwammenwerkgroep Schijnvallei.

Wekelijkse excursies met inventarisaties van natuurgebieden in de regio. Meer info bij colybia@telenet.be of naar info@schijnvallei.be. Je kan ook bellen voor informatie naar het secretariaat van Natuurpunt Schijnvallei op nummer 03 354 55 06.

Mossen – en lichenenwerkgroep de Haarmutsjes

We zijn geen "specialisten" maar een groep enthousiastelingen die met vallen en opstaan en onder het motto (zoals een lid van de werkgroep het mooi formuleerde) "al doende leert men" zich in de materie willen verdiepen. De werkgroep is actief in het Scheldeland en Waasland. Meer info: Lou Roelandt lou.roelandt@skynet.be

Limburgse werkgroep voor lichenologie

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/limburgse-werkgroep-voor-lichenologie>

Wil je geregeld up to date blijven omtrent onze werkgroep? Stuur dan een e-mail naar werkgroep.lichenologie@gmail.com zodat je onze nieuwsbrief kunt ontvangen!

Werkgroep Bryologie en Lichenologie (WBL)

De werkgroep heeft tot doel om de studie van de Bryologie en Lichenologie in Vlaanderen te bevorderen. Als voornaamste activiteit worden excursies in België en in het buitenland gehouden waarop de flora van de bryofyten (bladmossen, levermossen en hauwmossen) en van de lichenen (korstmossen) wordt geïnventariseerd en bestudeerd. Er worden ook determinatiedagen ingericht.

Meer info en nieuwtjes lees je op <https://www.mossenkorstmossen.be/>

WBL – Werkgroep Bryologie en Lichenologie

<https://www.mossenkorstmossen.be/>

Lichenen Kerk- en begraafplaats van Wezembeek-Oppem - 11 september 2021

Wezembeek-Oppem is door zijn ligging in de nabijheid van Brussel en haar Franstalige expansiedrift bevorderd tot een faciliteitengemeente. En ze hebben het daar echt zeer expansief bekeken want er is zo maar eventjes 20ha voorzien voor hun overleden dorpsgenoten, die ze evenwel delen met de afgestorvenen van Sint-Lambrechts-Woluwe en Etterbeek. Samen met de Sint-Pieterskerk dus een prima opwarming voor ons Eifel-weekend van volgende week. Met Daniel De Wit, Peter D'Joos, Paul Geyselings, Min Pauwels en Nicole Rinkes werd eerst de kerk met bijhorend kerkhof en kerkhofmuur geïventariseerd wat ons reeds 38 soorten opleverde. Het kerkhof was omringd door lindes, maar buiten een mooi exemplaar van Bosschildmos (*Flavoparmelia caperata*) brachten deze, normaal licheno-logisch waardevolle bomen, weinig bij aan de lichenendiversiteit. Terrestrisch werd enkel Gewoon geleimos (*Blennothalia crispa*) gevonden, maar de kalkzandsteen van de kerk en de kerkhofmuur, deden wel hun duit in het zakje met typische soorten van een dambordjes-associatie (*Circinarietum contortae*): Rond dambordje (*Circinaria contorta*), Plat dambordje (*C. calcarea*), Gewone citroenkorst (*Flavoplaca citrina*), Stofglimschotelkje (*Lecania erysibe*), Rafelschotelkorst (*Lecanora crenulata*), vier Verrucaria-soorten(stippelkorsten) e.a.. Geen opmerkelijke vondsten, buiten de Mosvreter (*Bilimbia sabuletorum*) dan, maar toch een goede oefening. Rafelschotelkorst (*Lecanora crenulata*) is een schotelkorst (de vruchtlichaampjes zijn als schotelkjes en hebben een rand die dezelfde kleur heeft dan zijn thallus. Precies deze rand is een determinerend kenmerk, namelijk een kring van 'tv-worstjes'! *Bilimbia sabuletorum* kapselt het mos in en kan het op die wijze ook doden.

Lichenenonderzoekers in actie © Min Pauwels

In de namiddag ging het richting de grote begraafplaats, aan de Kerkhofstraat, waar een laan met lindes ons naar de ingang leiden. En daar doet Paul zijn grote ontdekking: *Pronectria oligospora*, een parasiet op Gestippeld schildmos (*Punctelia subrudecta*). Zeer zeldzaam, op basis van het geringe aantal waarnemingen, maar vermoedelijk algemeen door niet gekend. Voor de kenners volstaat de omschrijving: 'een parasiet met roodachtige ingezonken peritheciën, zonder haren, op de afgestorven lobben van *Punctelia subrudecta*', om je waarneming te aanvaarden. *Pronectria oligospora* met oranje ingezonken peritheciën. We zijn nog niet op de begraafplaats en Lichte veenkorst (*Trapeliopsis granulosa*) komt in zicht op een steunpaal van een appel? Neen, peer zegt Paul met zekerheid, want er is een bladziekte op te zien die alleen bij peer en jeneverbes voorkomt nl. de peer-jeneverbesroest!

Bijkomend kenmerk om het onderscheid tussen een appelboom en een perelaar te maken is, dat de bladschijf en de bladsteel bij de perelaar ongeveer even lang zijn, terwijl bij de appelboom de bladsteel maar half zo lang is dan de bladschijf.

De peer-jeneverbesroest op onderzijde van het perenblad. ©Peter D'Joos

Eens tussen de graven was het vooreerst een bakstenen muur die onze aandacht trok want die was begroeid met Cladonia's, die voor bekersmossen, reusachtige bekers en vertakkingen hadden. Spruitende en vertakte bekersmossen op een bedje van grondschubben en mos. De muur bood ons verder nog enkele juweeltjes aan zoals Wit sterscheteltje (*Trapelia placodioides*) dat met C rood kleurde en Gewone cementkorst (*Diplotomma alboatrum*), zeer variabel qua uitzicht, maar niet in zijn voorkeur voor een kalkhoudende, meestal verticale ondergrond. Maar uiteindelijk was onze grootste verwondering een grafsteen waarop Vliegenstrontjesmos (*Amandinea punctata*), Grove geelkorst (*Candelariella vitellina*), Geelgroene schotelkorst (*Lecanora polytropa*), Bleek dijkzonnnetje (*Rufoplaca subpallida*) en Bleek steenschubje (*Myriospora rufescens*) te vinden waren.

Activiteiten 2022

Zaterdag 22 januari: Lichenen Oost-Vlaanderen – Gent.

We starten het jaar met twee Gentse parken, het Maaltebruggepark (d3-22-34), een 10.5 ha groot in Engelse landschapsstijl, in beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos en De Sterre (d3-22-43), ingang langs Galglaan, onder beheer van de universiteit van Gent.

Afspraak: 10u openbare parking van het Maaltebruggepark, Buitenring-Zwijnaarde 420, 9051 Gent. Dries zal er ons opwachten (0472/570428).

Zaterdag 12 februari: Lichenen Vlaams-Brabant – Zemst.

Het bos van Aa waar we specifiek het Kollintenbos proberen te inventariseren (na tweemaal corona-uitstel). De zoom bestaat uit een veelbelovend Fraxinusbestand (d4-36).

Afspraak: 10u waterzuivering van Aquafin, Humbeeksebaan 115, 1980 Zemst.

Onze gids is Herman Dierickx, 0498/646218.

Zaterdag 19 februari: Mossen Vlaams-Brabant - Haacht (Wespelaar), arboretum van Wespelaar.

Het arboretum van ongeveer 20 ha groot is samengesteld door Philippe de Spoelbergh en omvat ongeveer 2200 soorten en variëteiten van bomen en struiken. Zoveel mossen gaan we niet vinden, maar de grote verscheidenheid aan houtachtigen doet wel hopen op een grote verscheidenheid aan epifyten.

Afspraak: 10u hoofdingang, Grote Baan 63, 3150 Haacht.

Verantwoordelijke: Dirk De Beer (dirk.debeer@telenet.be; 0474/737395) en René Verdonck

Zaterdag 5 maart: Lichenen West-Vlaanderen – Brugge.

Inhaalexcurisie van 4/12/2021. De kerkhoven van Brugge worden met zorg behandeld door het stadsbestuur en met kennis van de Brugse Lichenenwerkgroep omdat ze het ook waard zijn! We gaan op verkenning naar de Brugse begraafplaatsen.

Afspraak: 10u parking Kerkhofstraat, 8200 Sint-Andries, Brugge.

Gids: Angèle De Bruyckere (0495/272116).

Zaterdag 12 maart: Mossen Vlaams-Brabant - Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw)

Kasteeldomein Groenberg (45ha) ligt tegenover het domein van Gaasbeek en is een vergelijkbaar park met loofbossen, vijvers, bloemborders, serres, oude muren (hopelijk niet te goed onderhouden) en grasvlakten. Het domein Gaasbeek werd in oktober bezocht; in maart zullen meer efemere voorjaarssoorten op de afspraak zijn.

Afspraak: 10u parking van het kasteeldomein van Gaasbeek, Kasteelstraat Lennik.

Verantwoordelijke: Geert Raeymaekers (Geert.Raeymaekers@skynet.be; 0473 591324)

Zaterdag 19 maart: Lichenen Antwerpen – Oud-Turnhout.

De Liereman in de Kempen (b6-41) zal ter voorbereiding van het BLWG-voorjaarsweekend eens flink onderzocht worden.

Afspraak: 10u natuurzoekerscentrum Schuurhovenberg 43, 2360 Oud-Turnhout.

Gids is Daniel De Wit (0477/251032).

Zaterdag 2 april: Mossen Vlaams-Brabant - Vallei van de Begijnenbeek te Kortenaeken (Waanrode) en Bekkevoort.

In de voormiddag bezoeken we het Papenbroek, een gebied dat we reeds op de planning gehad hebben, maar wegens overstromingen toen hebben geannuleerd. In het Papenbroek kunnen we mossen zoeken in basenrijk blauwgrasland en wilgenstruweeltjes. In de namiddag schuiven we stroomopwaarts naar het Begijnenbos, waar vooral zuur en voorjaarsbos te vinden zijn met bronbeekjes en heischrale open plekken.

Afspraak: 10u carpool Bekkevoort, afrit E314. Contact: Patrik Oosterlynck 0476530535

Zaterdag 2 april: Lichenen. Antwerpen – Lier.

Wil je kort bij huis de IJselmeerkorst (*Diplotomma chlorophaeum*) of het Grafstrontjesmos (*Monerolechia badia*) ontdekken dan zal Paul Geyselings (0485/204555) je er graag naartoe gidsen.

Afspraak 10u00 begraafplaats Kloosterheide (c5-41) Kesselsesteenweg 97, 2500 Lier.

Zaterdag 30 april: Mossen prov. Antwerpen – Oud-Turnhout: landschap de Liereman.

Dit weekend gaat het voorjaarskamp van de mossen- en lichenenwerkgroep van de KNNV door in Brabant. Op hun vraag organiseren wij de zaterdag-uitstap in de Liereman. De bryologen zullen hoofdzakelijk natte heideterreinen bekijken met veel veenmossen.

Afspraak 10u parking ontmoetingscentrum, Schuurhovenberg 43, Oud-Turnhout. Contact: Dirk De Beer 0474/737395 of dirk.debeer@telenet.be

13-15 mei: WBL-weekend mossen en Lichenen in Avesnes-sur-Helpe – regio Hauts-de-France. Meer info volgt nog

Zaterdag 11 juni: Lichenen Vlaams-Brabant – Wespelaar.

Het arboretum van Wespelaar (d5-42), ontstaan door dendroloog Philippe de Spoelberch, telt meer dan 2200 soorten houtachtigen op een domein van 20 ha en zal voor de epifytenkennis van de lichenologen

zeker een uitdaging zijn. René Verdonck (0472/320710), gids in het arboretum zal ons begeleiden.
Afspraak: 10u hoofdingang, Grote Baan 63, 3150 Wespelaar.

Zaterdag 18 juni: Mossen Oost-Vlaanderen – Eeklo: Het Leen.

Provinciaal domein bestaat uit een oud eiken-beukenbos met veel rabatten en hier en daar wat open plekken met heiderelicten

Afspraak: 10u parking van het Provinciaal Domein Het Leen, Gentstesteenweg 80/F te 9900 Eeklo.
Contact: Wouter Van Landuyt 0499/80.88.72

Zaterdag 2 juli: Lichenen Namur - Sosoye – Anhée.

In de Condroz gaan we de vallei van de Molinee opzoeken waar de Montagne de Sosoye ons de kalkrotsen met haar lichenen zal tonen die we in Vlaanderen vergeefs zullen zoeken (de enige plaats voor *Placocarpus schaeeri!*). Deze excursie kan best voorbereid worden door op vrijdag reeds toe te komen in de streek. Info qua logement volgt.

Afspraak: 10u rue Par de la l'eau, 5537 Sosoye. Gids is Daniel De Wit (0477/251032).

Zaterdag 6 augustus: Lichenen Vlaams-Brabant – Vlierbeek.

Een vroegere benedictijnenabdij (e5-14) die volledig opgewaardeerd wordt door de stad Leuven en zowel haar bomen als haar muren zal laten bewonderen.

Afspraak: 10u parking aan de abdij, 3010 Kessel-Lo. Daniel De Wit zal jullie ontvangen (0477/251032).

Zaterdag 27 augustus: Mossen Limburg – Oudsbergen.

Landduinen waar ooit nog veenmossen waargenomen zijn en zelfs nog Barbilophozia. In de namiddag bezoeken we de ten westen gelegen vennen van de Ruiterskuilen en het Turfven.

Afspraak: 10u Kleine parking Oudsbergen, ter hoogte van de Zavelstraat in Oudsbergen.

Contact: Patrik Oosterlynck 0476530535

Zaterdag 3 september: Lichenen Antwerpen – Vosselaar.

Het Grotenhout (b5-57) is een 300 ha groot bos onder beheer van het Agentschap voor Bos en Natuur sinds 2000. Het is een van de oudste bossen van de Antwerpse Kempen dat tevens een groot aantal ecosystemen kent. Weeral een uitdaging voor onze epifytenkennis onder leiding van Dries Van den Broeck (0472/570428). Afspraak: 10u aan de hoofdingang in De Breem, aan de brug over de snelweg E34 (x met de Rijdstraat), 2350 Vosselaar.

Zaterdag 17 september: Mossen Oost-Vlaanderen – Parkbos De Pinte.

Oudere parken afgewisseld met een nat elzenbos in de Rosdambeekvallei, natte hooilanden en ook wat recentere bosaanplanten.

Afspraak: 10u Parking onthaalportaal Grand Noble, Kortrijkse steenweg 1177, 9051 Gent.

Contact: Wouter Van Landuyt 0499/80.88.72

Zaterdag 1 oktober: Lichenen-Vlaanderen – Blankenberge.

De stedelijke begraafplaats (b1-48) heeft niet alleen steenbewoners maar ook verrassende epifyten op de eiken, die zoals het zeldzame eikenschildmos (*Parmelina quercina*) in volle glorie te bewonderen zijn. Angèle De Bruyckere (0495/272116) zal ons rondleiden.

Afspraak: 10u Scharebrugstraat 114, 8370 Blankenberge.

Zaterdag 22 oktober: Mossen Vlaams-Brabant – Hoeilaart: Zoniënwood, omgeving Groenendaal.

Vanaf de Ganzepootvijver volgen we een pad langs een diep ingesneden valleibeek door de eiken-haagbeukbossen en eindigen we op de open vlakte bij de konijnklijke loges van de voormalige renbaan van Groenendaal waar door het LIFE+ OZON project een ecoduct wordt gebouwd.

Afspraak: 10 u parking Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart.
Excursieverantwoordelijke Geert Raeymaekers (Geert.Raeymaekers@skynet.be, gsm: 0473 591324)

Zaterdag 12 november: Mossen West-Vlaanderen - Zedelgem/Oostkamp, Doeveren.

Doeveren is een vrij groot Westvlaams heidegebied op de grens van de gemeente Zedelgem en Oostkamp. We hebben het gebied nog bezocht in 2014 onder leiding van Herman Stieperaere die er toen *Atrichum angustatum* (Rood rimpelmos) vond op zijn enige gekende actuele groeiplaats in ons land. Inmiddels is het gebied flink uitgebreid. Gaan we nog rood rimpelmos vinden en zullen de hauwmossen nog van de partij zijn?

Afspraak 10u op de parking langs de Rijselsestraat te Zedelgem.
Verantwoordelijke Dirk De Beer (dirk.debeer@telenet.be; 0474/737395)

Zaterdag 12 november: Lichenen Antwerpen – Laakdal.

De Sint-Gertrudiskerk van Laakdal (d6-11) kan ons prachtige lichenen laten zien zoals de Oosterse schotelkorst (*Lecanora pannonica*) en de steentandpastakorst (*Ochrolechia parella*)! Voorzeker geen alledaagse vondsten die er zijn door haar muren van afwisselend ijzerzandsteen, witte zandsteen en baksteen. Peter D'Joos (0475/441161) is bereid om ze ons te tonen.

Afspraak: 10u Kerkstraat 17, 2430 Vorst (Laakdal).

Zaterdag 3 december: Antwerpen – Berchem.

De stedelijke begraafplaats Floraliënhof (c4-36) heeft altijd de bourgeoisie aangetrokken en dat is te zien aan de grafmonumenten. Zou dat ook aan de aard van de lichenen te zien zijn? Paul Geyselings (0485/204555) wil er ons graag rondleiden.

Afspraak: 10u, Floraliënlaan 288, 2600 Antwerpen (Berchem).

Excursieprogramma Vlaams-Brabantse lichenologische werkgroep 2022
--

De opzet van de werkgroep is het inventariseren van de lichenen in Vlaams-Brabant en meer specifiek, het Brabants lemig heuveldistrict dat deel uitmaakt van de ecoregio zuidoostelijke heuvelzone.

Daarin trachten we de kerken, kerkhoven en begraafplaatsen te bezoeken en de natuurgebieden. De opzet is een atlas op te stellen en de mogelijke bescherming van de zeer zeldzame soorten te verwezenlijken.

Tegelijk loopt er een monitoring van een 15 jaar eerder uitgevoerde studie van Dries Van den Broeck voor de opnamepunten die in ons gebied liggen.

De excursies vangen aan om 10:00 uur en eindigen rond 16:00. Halve dag deelname is mogelijk. Je bent steeds welkom maar graag op voorhand je deelname laten weten via mail daniel.dewit@outlook.be a.u.b.

Zaterdag 29 januari: Herent (e5-13): kerk, begraafplaats, agrarisch parkgebied Mollekensveld en opnamepunten 477a+b en 478. Afspraak om 10:00 uur: Onze-Lieve-Vrouweplein (kerk), 3020 Herent

Zaterdag 26 februari: Wilsele (e5-13): kerk, opnamepunten 476, abdij Keizersberg en opnamepunten 479a+b in Leuven. Afspraak 10:00 uur Sint-Martinuskerk, Pastoor Legrandstraat, 3012 Wilsele.

Zaterdag 26 maart: Winksele (e5-12): kerk – begraafplaats – Bertembos – opnamepunten 262 en 594a+b. Afspraak 10:00 uur Maria-Hemelvaartkerk, Dorpstraat 1, 3020 Winksele.

Zaterdag 16 april: Veltem (e5-12): kerk – begraafplaats – reservaat Kastanjebos. Afspraak 10:00 uur Sint-Laurentiuskerk, Dorpsplein 1, 3020 Veltem-Beisem.

Zaterdag 18 juni: Beisem (e5-12):kerk + reservaat Molenbeekvallei. Afspraak 10:00 uur Sint-Michielskerk, Kerkstraat Veltem-Beisem.

Zaterdag 16 juli: Erps + Kwerps (e5-11): kerken + begraafplaats + reservaat Silsombos. Afspraak 10:00 uur Sint-Pieterskerk, Kwerpsebaan, 3071 Erps-Kwerps.

Zaterdag 20 augustus: Melsbroek (d4-57): kerk en kerkhof + Floordambos + opnamepunt 328. Afspraak 10:00 uur Sint-Martinuskerk, Vanheylenstraat 34, 1820 Steenokkerzeel (Melsbroek).

Zaterdag 17 september: Haacht (d5-42): reservaat Haachts broek. Afspraak 10:00 uur parking sporthal Den Dijk, Dijkstraat 1, 3150 Haacht – Wespelaar.

Zaterdag 15 oktober: Duisburg (e5-31): kerk+ kerkhof + Eizer e5-41): kerk + kerkhof. Afspraak 10:00 uur Sint-Katharinakerk, Merenstraat 1, 3080 Tervuren – Duisburg.

Zaterdag 19 november: Huldenberg (e5-41): kerk, kerkhof, speelbos Pastoorsbos + opnamepunten 43a+b en 511. Afspraak 10:00 uur Gemeenteplein, 3040 Huldenberg.

Zaterdag 10 december: Terlanen (e5-42) + Tombeek (e5-51): kerk en kerkhof. Afspraak 10:00 uur Sint-Michielskerk, Bollestraat1, 3090 Overijse (Terlanen).

Lichenoconium aeruginosum, een nieuwe schimmel voor België!

Min Pauwels 22 NOVEMBER 2021

In het natuurgebied "Bos van Aa" in Zemst werd Lichenoconium aeruginosum gevonden, een schimmel die uitsluitend groeit op korstmossen en nooit eerder in België waargenomen is. In Nederland is deze soort eenmalig gevonden op Texel in 1999, in het Luxemburgse Steinfort in 2009. Natuurpuntster Min Pauwels is de eerste die deze schimmel in België vindt.

Bij een inventarisatie in natuurgebied Bos van Aa op 15 oktober werd door Min Pauwels op een stapel dood hout een bekervormig korstmos gevonden: Fijn bekermos (*Cladonia chlorophaea*). Op zich geen ongewone vondst, fijn bekermos komt vrij algemeen voor en wordt vooral gevonden op boomschors en rottend hout. Dit korstmos had wel iets bijzonders: een aantasting met zwarte kogel- tot flesvormige vruchtlichaampjes van 0,1 mm groot. Bij het kijken naar korstmossen (lichenen) ontdek je ze soms: schimmels die uitsluitend leven op korstmossen. Deze schimmels zijn meestal gastheerspecifiek en

kunnen parasitair zijn of commensaal (levend van de afvalstoffen van de gastheer zonder schadelijk te zijn).

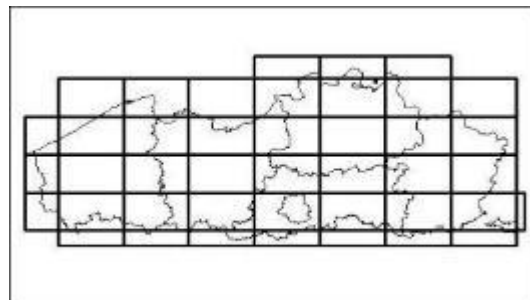
De volgende dag werd de schimmel op een lichenenexcursie met WBL voorgelegd aan Paul Geyselings, die intensief bezig is met het bestuderen van deze groep bijzondere schimmels op lichenen, de lichenicole fungi. De vondst was voor hem ook ongezien, compleet nieuw. Het kleinood werd enthousiast meegenomen om thuis microscopisch te bekijken.

Zijn speurwerk bracht hem op *Lichenoconium aeruginosum* (zonder Nederlandse naam). Deze determinatie werd bevestigd door lichenoloog Paul Diederich uit Luxemburg, die wereldspecialist is in deze bijzondere groep van organismen.

Deze eerste waarneming in België voegt een nieuwe soort toe op onze lijst van lichenicole fungi. Het "**Bos van Aa**", een te koesteren Natura 2000-gebied, toont opnieuw hoe bijzonder waardevol het is. In 2019 werd hier nog een nieuw licheen voor België gevonden: Boommuggenstrontjesmos (*Strangospora deplanata*)

Tekst en foto's: Min Pauwels (Natuurpunt Kanaalregio - Bos van Aa)

PLANTEN

Plantenwerking Natuurpunt

In het Vlaamse land zijn tientallen plantenwerkgroepen actief binnen Natuurpunt.

Zij organiseren jaarlijks talrijke excursies voor beginners tot gevorderden.

Veel plantenwerkgroepen gaan op "streeptocht". "Strepen" is inventariseren op kilometerschaal (via het 'IFBL-raster') met behulp van een streeplijst. De gegevens van deze streeptochten kunnen gebruikt worden in het kader van atlasprojecten.

Daarnaast spitsen de meeste werkgroepen zich toe op de studie en inventarisatie van natuurgebieden. Een aantal werkgroepen doen zelfs aan vegetatiekunde door vegetatie-opnames te maken van percelen (met de schaal van Tansley) en/of van permanente proefvlakken (met de schaal van Braun-Blanquet).

Iedereen kan zich bij een werkgroep aansluiten om deel te nemen en bij te leren.

Plantenwerkgroepen

Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/fon-plantenwerkgroep>

Nico.wysmantel@telenet.be

Nationale Werkgroep Botanie

André Van den Bergh

tel. 052/35.05.18

GSM 0472/68.83.35

<https://plantenwerkgroep.wordpress.com/>

lokale-plantenwerkgroepen/nationale-werkgroep-botanie/

andrevandenbergh@yahoo.com

NWB

Regionale plantenwerkgroepen

Plantenwerkgroep Duinviooltje
Plantenwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen
Plantenwerkgroep Meetjesland
Plantenwerkgroep Vlaamse Ardennen plus
Plantenwerkgroep Allium-Denderstreek
Plantenwerkgroep Zuid-West-Brabant
Plantenwerkgroep Oost-Brabant
Plantenwerkgroep Thalictrum
Ecologische werkgroep Meanderland
Plantenwerkgroep Genk
Plantenwerkgroep Noord-Limburg *De slobkousjes*

Haspengauwse plantenwerkgroep
Plantenwerkgroep Voeren
Limburgse plantenwerkgroep

Lokale plantenwerkgroepen

Plantenwerkgroep Westland
Plantenwerkgroep Markvallei
Plantenwerkgroep Gent
Plantenwerkgroep Scheldeland
Plantenwerkgroep Naturelaar – 's Heerenbosch
Plantenwerkgroep Klein-Brabant
Plantenwerkgroep Wielewaal (regio Lier)
Plantenwerkgroep Holsbeek
Plantenwerkgroep Schijnbeemden

Plantenwerkgroep FONAS
Plantenwerkgroep Ogentroost
Plantenwerkgroep Antwerpen Stad
NP Hasselt – Zonhoven SAP-clubje
Plantenwerkgroep Oude Spoorweg
Plantenwerkgroep Natuurpunt Lanaken
Plantenwerkgroep Haacht
Bramenwerkgroep Vlaamse ardennen plus
Plantenwerkgroep Antwerpen Noord

Zondag 13 februari: Floristische studiedag Flo.Wer 2022

Op zondagnamiddag **13 februari** gaat de **jaarlijkse bijeenkomst door van de Floristische Werkgroepen** in het Van Heurck auditorium de Plantentuin Meise. Iedereen is welkom, zowel actieve leden bij plantenwerkgroepen, alsook plantenwaarnemers en liefhebbers. Aan de deelnemers van deze dag wordt een inkomprijs van 5 euro gevraagd aan de kassa, deze bijdrage geldt tevens als je jaarlijkse bijdrage van het lidgeld voor Flo.Wer, waarmee je tijdens het jaar kan deelnemer aan de Flo.Wer-excursies.

Hopelijk kan alles live doorgaan. Op het programma staan alvast een voordracht over de wespenorchissen (Epipactis) van België door Walter Van den Bussche (Studiegroep Europese en Mediterrane orchideeën) en over de invasieve exotische schroeforchissen in natuurgebieden en hoe ermee om te gaan door Bram D'Hondt (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek). Er zal ook een voordracht gehouden worden door Annelies Jacobs (Natuurpunt) over nieuwe recente vondsten van zeldzame of recent herontdekte inheemse soorten. Afhankelijk van de situatie op dat moment wordt er ook nog gekeken of een bezoek aan de kweekserres in de plantentuin van Meise mogelijk zal zijn.

<https://plantenwerkgroep.wordpress.com/>

Opstart werkgroep akkerflora

We gaan binnen Natuurpunt van start met een werkgroep Akkerflora. Voor opstart van akkerherstelprojecten kan je deze werkgroep contacteren via akkerflora@natuurpunt.be. Samen met het Agentschap Plantentuin Meise zetten we ons in om ook de genetische diversiteit van de nog resterende akkerflora in Vlaanderen en Wallonië te bewaren in de nationale Belgische zadenbank. In kader van concrete akkerherstelprojecten onder een gepast en duurzaam beheer, kunnen deze zaden worden opgevraagd. Daarnaast willen we de kennis en ervaring die reeds verzameld is rond akkerflora herstel, zo goed mogelijk bundelen en inzetten. Het pas gepubliceerde akkerboek is een belangrijke basis voor iedere beheerder die wil werken rond herstel van bloemrijke akkers. We hopen dat het boek inspirerend werkt, en binnen enkele jaren de soortpagina's achteraan dan ook verder kunnen worden aangevuld met nog meer ervaring van geslaagde herstelprojecten. Zowel voor de beheerder als de botanist met interesse in akkerflora is het akkerboek een must-have. Een mooie cadeautip voor eindejaar?

FONAS – Antwerpen stad

Cursus: Plantengemeenschappen en vegetatietypes (Berchem)

Plantengemeenschappen zijn groepen van plantensoorten die samengroeien omdat ze dezelfde aanspraak maken op klimaat, samenstelling van de bodem of ondergrond, zuurgraad van de bodem of ondergrond, voedingsstoffen in de bodem of ondergrond, en waterhuishouding. Deze cursus leert je niet alleen welke plantensoorten samen horen, maar ook de verschillende wetenschappelijke benaderingen die in de loop van de voorbije decennia over plantengemeenschappen ontwikkeld zijn.

Binnen deze cursus wordt gebruik gemaakt van de **Natuur.flora** van Hans Vermeulen. Met deze determinatiegids kan je op een vlotte manier ruim 3.500 plantensoorten op naam brengen. Je kan hem bij je inschrijving mee bestellen voor de voordeelprijs van **26,55 euro**. (ipv. 29,50 euro). Geldig voor leden en niet-leden!!

Om de gids te bestellen vink je "Ik bestel een Natuur.flora" aan bij het inschrijvingsformulier. Je ontvangt de flora bij de eerste les van de cursus. Meer info over de flora vind je op de winkelpagina: <https://winkel.natuurpunt.be/natuur-flora.html>

Wacht je liever af, dan kan je de flora achteraf bestellen via de winkel. Je betaalt dan een bijkomende verzendingskost. **Nalevering binnen de cursus is niet mogelijk.**

Prijs Inclusief flora: - leden Natuurpunt: 62,55€
- niet-leden: 68,55€

Exclusief flora: - leden Natuurpunt: 36,00€
- niet-leden: 42,00€

Online inschrijven

<https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-plantengemeenschappen-en-vegetatietypes-berchem-49912>

Wanneer?

19/04/2022 van 19u30 tot 22u30
07/05/2022 van 09u30 tot 12u00
21/05/2022 van 09u30 tot 12u00
04/06/2022 van 09u30 tot 12u00

Afspraakplaats: Het Oud Kapelleke, Ferdinand Coosemansstraat 127, 2600 Berchem
Lesgever: Hans Vermeulen | Natuurpunt CVN

Florissant resultaat van 20 jaar bermbeheer langs de Brusselse ring

Sinds 2000 wordt ecologisch bermbeheer toegepast op de bermen van de Brusselse ring met als doel via aangepast maaibeheer de biodiversiteit te vergroten. Natuurpunt Studie evalueerde in opdracht van het Departement Omgeving in 2020 de resultaten van 20 jaar bermbeheer op basis van uitgebreid onderzoek en stuurde het maaischema bij op basis van de resultaten. Want in de bermen van de Brusselse ring zijn opvallend veel zeldzame planten en paddenstoelen te vinden.

In 1999 werd door het agentschap Wegen en Verkeer een beheerplan opgesteld voor de Brusselse ring. Dit was het eerste beheerplan voor een snelwegberm in Vlaanderen met als doel de biodiversiteit te vergroten. In 2000 werd er gestart met het ecologisch beheer en werden de welbekende borden met opschrift “Kijk! Hier werken wij aan een ecologische berm” geplaatst.

Bepaalde delen van de bermen waren bij de start al waardevol, waardoor er dus snel resultaat kon geboekt worden. Als je tussen half mei en half juni in de file staat langs de ring kan je op vele plaatsen genieten van een ware bloemenpracht. Naast de vele margrietten worden er ook zeer zeldzame soorten gevonden.

Rode-Lijstplanten langs de Brusselse ring

In 2020 werden 9 plantensoorten gevonden die op de Rode Lijst staan, waarvan niet minder dan 5 soorten orchideeën. Twee van deze negen soorten zijn “Bedreigd” (Bokkenorchis, Bergnactorchis), één soort is “Achteruitgaand” (Gewone agrimonie) en zes soorten zijn “Zeldzaam” (Rietorchis, Blauwe bremsraap, Rond wintergroen, Bijenorchis, Hondskruid en Graslathyrus).

Bokkenorchis, Bergnactorchis, Rond wintergroen en Hondskruid waren 20 jaar geleden nog niet vastgesteld langs de R0.

De botanisch meest waardevolle zones zijn de op- en afritcomplexen van Sint-Stevens-Woluwe en Strombeek-Bever. Daar waren typische planten zoals Graslathyrus, Gewone agrimonie, Glad walstro, Veldlathyrus, Gewone margriet, Kraailook, Rapunzelklokje, Gele morgenster en Grote bevernel zo goed vertegenwoordigd dat daar sprake is van een zeer goed ontwikkeld glanshaverhooiland. Een groot deel van de bermen van de ring en afritcomplexen voldoen aan de criteria van het Europese habitatype **“Glanshaver en Grote vossenstaartgraslanden” 6510.**

Blauwe bremsraap, een soort die in hoofdzaak parasiteert op duizendblad, is in tegenstelling tot haar waardplant zeer zeldzaam. De soort werd gevonden op het afrittencomplex van Strombeek-Bever en Vilvoorde (foto: Lieven Decrick).

Zeldzame paddenstoelen als indicators

Vijf groepen graslandpaddenstoelen die kenmerkend zijn voor oude, voedselarme en soortenrijke graslanden, grazige bermen en gazons, zijn wasplaten (*Hygrocybe*), knots-zwammen (*Clavaria* en *Clavulinopsis*), aardtongen (*Geoglossum*), barsthoeden (*Dermoloma*) en satijnzwammen (*Entoloma*). Wasplaten worden wel de 'orchideeën onder de paddenstoelen' genoemd: ze delen zowel hun zeer fraaie en kleurrijke uiterlijk als hun hoge indicatorwaarde met orchideeën.

Graslandpaddenstoelen zijn belangrijke indicatoren voor de ouderdom en de mate van verstoring van graslanden, ook voor bermen. In de bermen van de ring werden in 2021 drie soorten wasplaten, 1 knotszwam, 1 aardtong en 2 satijnzwammen waargenomen.

Het roze ruitertje is een indicatorsoort van oude graslanden. De soort is “Ernstig bedreigd” vanwege grote (internationale) zeldzaamheid en kwetsbaar milieu. In het complex van Strombeek-Bever werd de soort gevonden op een talud, waar de vegetatie gemakkelijker verschaalt.

Evaluatie van het beheer

De evaluatie bestond enerzijds uit het nagaan van het uitgevoerde beheer (of dit wel degelijk uitgevoerd werd zoals in de plannen van 1999 en 2004) en anderzijds uit het beoordelen van de vegetaties (in 40 proefvlakken van 4m x 4m) en fauna. Hieruit vloeide dan een bijstelling van het toekomstige beheer.

We konden vaststellen dat heel wat maaiwerken niet werden uitgevoerd zoals gepland. Op maar liefst 23 van de 40 locaties werd afgeweken van het vooropgestelde maaischema. Dit heeft enerzijds te maken met technische gebreken (te weinig tijd om maaiwerken in een bepaalde periode te kunnen uitvoeren of ongunstige weersomstandigheden) en anderzijds wellicht met een verkeerde interpretatie van het uitvoeringsplan. Ook zagen we dat op verschillende plaatsen nog te veel maaisel blijft liggen en dat er meestal geen strook als ruigte beheerd werd als overgang naar de beplanting (zoals aanbevolen in het beheerplan). Tenslotte constateerden we dat de (te) zware machines in natte periodes diepe sporen nalaten bij het maaien.

Ondanks dat het beheer niet verliep zoals gepland, kwamen we toch tot positieve resultaten:

- Op basis van de bermtyping werden 26 van de 40 bermen positief beoordeeld.
- Op basis van de indicatorsoorten werden 27 van de 40 bermen positief beoordeeld.

Natuurpunt deed voorstellen voor nieuwe, eenvoudige maaischema's en formuleerde ook een aantal vuistregels voor een goed beheer voor het ontwikkelen van de doelvegetatie:

- Na elke maaibeurt wordt het maaisel zorgvuldig verwijderd. Indien dit niet mogelijk is op bijvoorbeeld te steile bermen dan kan er beter niet gemaaid worden. Maaisel dat blijft liggen zorgt voor verstikking

en verruiging van de vegetatie. Het beheer van grazige vegetatie moet tot verschraling of op zijn minst niet tot verruiging leiden.

- Er wordt rekening gehouden met het **beheer van bosranden**. Waar houtige vegetaties grenzen aan grasland zorgt ruigtebeheer voor de ideale overgang. Een strook van minimum 1,5 m breed, grenzend aan de houtige vegetatie, wordt slechts één keer om de 3 jaar gemaaid. Voor heel wat soorten zijn de hieruit resulterende **mantel-zoomvegetaties** van groot belang of zelfs onmisbaar. Door gefaseerd te maaien ontstaat een bosrand die niet te recht loopt, waarvan stukken vaker gemaaid worden dan andere stukken. Belangrijk is om zeker waar de waardevolle graslanden zich bevinden, ervoor te zorgen dat de bosrand niet volledig verbost en dat het gekozen beheer op dezelfde manier aangehouden wordt.

Papegaaizwammetje, een soort wasplaat die als “Gevoelig” op de Rode Lijst van Nederland staat, is waargenomen langs de afrit Wemmel, tussen bijenorchissen. Het is een indicator voor schrale grazige plaatsen waar de bodem gedurende lange tijd met rust is gelaten.

Over de fauna in deze bermen lees je meer in een volgend natuurbericht.

Meer lezen over dit uitgebreide onderzoek?

<https://www.natuurpunt.be/publicatie/evaluatie-bermbeheer-ring-brussel>

Tekst: Roosmarijn Steeman Foto's: Roosmarijn Steeman en Lieven Decrick

Eerbetoon aan Etienne Vanaelst

Chris Bruggeman

Op 18 mei 2021 verscheen in het botanische tijdschrift PhytoKeys een artikel over de nieuw beschreven hybride van *Oxalis corniculata* (Gehoornde klaverzuring) en *O. dillenii* (Knobbelsklaverzuring). Als eerbetoon aan de in 2017 overleden naturalist en paddenstoelenkenner Etienne Vanaelst kreeg deze hybride de naam *Oxalis x vanaelstii*. Het geslacht *Oxalis* telt veel onkruidsoorten en er worden veel soorten gevonden die ingeburgerd zijn buiten hun oorspronkelijke verspreidingsgebied. De verspreiding gebeurt veelal via tuincentra, waar potplanten van over de gehele wereld samen komen. Hierdoor worden veel *Oxalis*-soorten van over de hele wereld samengebracht met soortgenoten waar ze eventueel de kans krijgen om te hybridiseren. Deze hybriden ontstaan door kruisbestuiving met aanverwante soorten, waardoor later eventueel op langere termijn nieuwe soorten kunnen ontstaan. Dit is dus ook gebeurd met de nieuw beschreven hybride, waar één van de ouders de alom gekende paarse variant van de gehoornde klaverzuring is. Een echte pestsoort in vele van onze tuinen. *Oxalis corniculata* is oorspronkelijk vermoedelijk afkomstig uit Japan, terwijl *Oxalis dillenii* van oorsprong thuishoort in de Verenigde Staten.

Gehoornde klaverzuring - vruchten

Literatuur: (Groom Q, Meeus S, Janssens SB, Leus L, Hoste I (2021) Hybridization of *Oxalis corniculata* and *O. dillenii* in their non-native range. *PhytoKeys* 178: 17–30.)

Nationale werkgroep Botanie

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/nationale-plantenwerkgroep-botanie>

Verslag streeptocht NWB - te Appels op zaterdag 11 september 2021

Met 11 deelnemers konden we de linkeroever van de nieuwe Dender uitkammen, waarbij al direct de Grote engelwortel opviel. Slanke waterweegbree was een interessante vondst. We kwamen verder aan de oude Denderoever met aan de overkant een voedselarme paardenweide. Chris en Herman kropen onder de draad en vonden er Klein vogelpootje. Ze trokken verder langs een gracht, waar ze Knikkend tandzaad vonden. Langs de weg naar het kerkhof van Appels troffen we Papegaaienkruid, Bleekgele droogbloem en Knolboterbloem aan. Aan de rand van de kerkhofmuur groeide zilverhaver en er stond een Europese blazenstruik. De muur aan de ingang herbergde Muurvaren alsook één plantje van Tongvaren. Op het arme grasland van het kerkhof vonden we heel wat Klein vogelpootje en Kleine leeuwentand. Cipreswolfsmelk, Liggend hertshooi en Gevlekte wolfsmelk tussen de stenen vulden de streeplijst aan. Na de middag verkenden we de andere oevers van de nieuwe en oude Dender met o.m. Zachte wikke. Aan de afgesloten Dender met een kleine waterplas vonden we Dwergkroos, Gevleugeld helmkruid, Korrelganzenvoet, Zeegroene en Rode ganzenvoet. Ook Welriekende ganzenvoet werd genoteerd. We gingen verder in de richting van de nieuwe gevangenis en in een gracht groeide massaal *Cyperus eragrostis* en aan een maisakker troffen we Stekelige hanenpoot, *Panicum schinzii*, Geelrode en Groene naalbaar, alsook Kransnaalbaar aan. Maar de beste vondst van de dag waren enkele ex. Slofhak op een kale graanakker. De excursie kon afgesloten worden met 291 taxa op de streeplijst.
Andre

Plantenexcursie te Vilvoorde op zaterdag 9 oktober 2021

Met 11 deelnemers verkenden we in een dichte mist eerst de zijstraat van het kerkhof met Heggenduizendknoop, Malrove en Noorse ganzerik. De mist zou pas op de middag plaats maken voor een herfstzonnetje, zodat het bezoek aan het kerkhof eerder in een Allerheiligen sfeer verliep. Op het kerkhof waren nog tal van oude graven, waar de wilde flora voldoende kansen kreeg en ook het niet te grondig onderhoud door de stad Vilvoorde bezorgde de planten heel wat mogelijkheden om zich ergens

te vestigen. Blauw walstro groeide op meerdere plaatsen en kleine pimpernel dook op vele graven op. Een heel Fijn walstro werd gedetermineerd als Frans walstro en verder troffen we ook veel Geelrode naalbaar aan. Hoge fijnstraal en ook Ruige fijnstraal kwamen op de lijst en verder ontdekten we nog Muursla, Muurvaren, Kleine leeuwenbek, Kleine leeuwentand, Akkerereprijs, Gladde ereprijs (na determinatie van Luc) en Bleekgele droogbloem. De zon kwam juist op tijd te voorschijn voor de picknick en in de namiddag werd het zelfs warm, zodat de vesten in de rugzak verdwenen. Bij het verlaten van het kerkhof aan de achterzijde vonden we Geribde wolfsmelk en in de voorziene parkeerstroken kwamen meerdere exemplaren van Echt duizendguldenkruid voor. We trokken verder langs een aftakking van het kanaal Brussel – Willebroek, waar we Reuzenpaardenstaart, Gele waterkers, Gevleugeld helmkruid en Gevlekte scheerling konden strepen. De straten en bermen van een KMO zone werden onderzocht. Klein en straatliefdegras groeiden in de goot maar toch vonden we er ook enkele bijzondere planten zoals Moerasbeemdgras en aardaker, maar ook enkele verdachte soorten, die aan vroegere inzaaibeurten deden denken, zoals Wilde marjolein, wede, Geel walstro en Beemdkroon, die daar eigenlijk niet thuis horen. De streeplijst werd afgesloten met 244 taxa.

Andre

Excursiekalender 2022

Meebrengen: stevige stapschoenen of laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.
Dagexcursies waarbij het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt.

Zaterdag 9 april Plantenstudiedag in het Bois d'Harpes te Nivelles

Gids: Luc Allemeersch, tel. 02/361.60.54.

Afspraak: 9u30 parking kruising van de rue du Gendarme (Nivelles) met het Ravel fietspad Nivelles – Arquennes. Inventarisatie in kmhokken F4.54.21 en 23, met de vroege voorjaarsflora van het bos.

Zaterdag 23 april NWB-PWG Allium excursie: Plantenstudiedag in de Wellemeersen te Denderleeuw

Gids: Paul Van den Breemt, GSM 0474.90.02.49.

Afspraak: 9u30 einde van de Zavelputstraat te Denderleeuw .

Inventarisatie in kmhok E3.18.23, met de lenteflora in de Wellemeersen.

Zaterdag 7 mei Plantenstudiedag in het Hageland te Kaggevinne (Diest)

Gids: Luc Vervoort, GSM 0490.57.79.94.

Afspraak: 9u30 kerk van Kaggevinne (Ketelwinning 2).

Inventarisatie in het zwarte hok D46.41.1, met agrarisch landschap met nog interessante bermen.

Zaterdag 11 juni Plantenstudiedag in het natuurgebied Halsters Laag te Bergen-op-Zoom (NL)

Gids: Petra van der Wiel, tel.0031 165 533059. Belgische coördinator : René Maes, GSM 0494.17.85.86.

Afspraak: 9u30 parking van het gebied (Snelweg A4, afrit 26 Halsteren, rechtsaf richting Steenberg, bij kruising linksaf parallel aan snelweg, voorbij 2 panden aan de rechterhand zandpad rechts nemen (klein bord Staatsbosbeheer) tot einde weg, waar de parking zich rechts bevindt).

Inventarisatie in het natuurgebied met oud ontgonnen veengebied dat omgevormd werd tot weiland en terug deels afgeplagd werd met zeer interessante flora.

Zaterdag 25 juni Plantenstudiedag op het bedrijventerrein Wiedauwkaai te Wondelgem

Gids: Willy Desmettre, GSM 0496.02.03.15.

Afspraak: 9u30 station van Wondelgem (Wondelgemstationplein 36).

Inventarisatie in kmhok D3.12.21.

Zaterdag 9 juli Plantenstudiedag in de Wolvertemse beemden te Wolvertem

Gids: Paul Van Elewyck, tel. 02/269.37.24

Afspraak: 9u30 sportschuur, Populierenlaan 20 te Wolvertem.

Zaterdag 30 juli Plantenstudiedag rond de antitankgracht te Kapellen

Gids: Luc Van Craen, GSM 0478.79.51.33.

Afspraak: 9u30 station van Kapellen (Koolkaai).

Inventarisatie in kmhok B4.47.12 met antitankgracht, bossen en heide.

Vrijdag 12 augustus tot maandag 15 augustus Botanisch nazomerweekend in de Eifel te Bleialf

Gids: Luc Allemeersch, tel. 02/361.60.54. Verblijf in halfpension in Hotel Zwicker te Bleialf. Vier dagen botaniseren in de Eifel. De leden zullen op tijd een mail krijgen voor de inschrijvingen.

Zaterdag 27 augustus Plantenstudiedag in de Gaverbeekse meersen te Waregem

Gids: Geert Ranson, GSM 0475.81.80.82.

Afspraak: 9u30 parking van het oud station (Vijfseweg 120, Waregem).

Inventarisatie in kmhokken E2.15.12 en 14 met oude spoorweg en de Gaverbeekse meersen.

Zaterdag 10 september Plantenstudiedag in het provinciaal Domein te Kessel-Lo (Leuven)

Gids: Nico Wysmantel, GSM 0476.66.63.68.

Afspraak: 9u30 **aan betalende (3€ per dag) parking 2 (Beemdenstraat te Kessel-Lo).**

Inventarisatie in kmhok E5.14.31.

Zaterdag 24 september Plantenstudiedag van een terril te Mons

Gids: Luc Allemeersch, tel. 02/361.60.54.

Afspraak: 9u30 parking van het Shopping Center (rue des Canadiens, Mons).

Inventarisatie in kmhok G3.46.14 met terril en stadsgedeelte.

Zaterdag 8 oktober Plantenstudiedag te Dendermonde

Gids: Andre Van den Bergh, tel. 052/35.05.18; GSM: 0472.688.335.

Afspraak: 9u30 gratis parking De Bruynkaai langs de Schelde (De Bruynlaan, Dendermonde).

Planteninventarisatie in kmhok D4.21.32 met Schelde en Denderoevers, stadsgedeelte en Mechelse Poort van de vroegere omwalling.

Plantenwerkgroep Vlaamse ardennen plus

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/plantenwerkgroep-vlaamse-ardennen-plus>

Excursiekalender 2022

Halve dag en avondexcursies.

Meebrengen: Stapschoenen of laarzen, loep, plantengids.

KRB: Kern Rondom Burreken

TLES: Natuurpunt afdeling Tussen Leie en Schelde

Zondag 24 april PWG – TLES: Voorjaarsbloeiërs in Astene dreef

Afspraak: 14u Parking Apotheek Hoek Kerselaarslaan- Krekelstraat Astene, Deinze T

Excursie voor beginners

Gids An G 0472/550494 (enkel op de dag zelf) en Werner Dejonckheere (0477/84.72.35)

Zondag 8 mei PWG – KRB: Planteninventarisatie 't Burreken, Brakel

Afspraak: 10u Parking Perreveld

We inventariseren alle hogere planten binnen ifbl-kwartierhok E3 32 34 in natuurreserveaat 't Burreken

Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Woensdag 18 mei: Planteninventarisatie Middenloop Zwalm / Boembekemolen

Afspraak: 19u Boembekemolen

We inventariseren enkele reservaatpercelen op wandelafstand van de Boembekemolen.

Gids Heidi Demolder, tel. 0476/40.34.52

Woensdag 25 mei: PWG – TLES Plantenwandeling voor beginners Hospicebos Nazareth

Afspraak: 19u Parking Hospicebos, Klapstraat

We leren bloeiende en niet-bloeiende planten herkennen en determineren

Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Zaterdag 4 juni Planteninventarisatie Donkmeer west Oudenaarde

Afspraak: 14u Parking Donkstraat, Donkmeer Oudenaarde

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E2 28 33

Gids Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62.

Zondag 19 juni Afdeling + titel evenement PWG -Planteninventarisatie Nazareth/Zingem

Afspraak: 10u Hooghuisgaverstraat Zingem, thv huisnr 2

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok D2 58 23

Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Zondag 26 juni: Planteninventarisatie Moortsele / Oosterzele

Afspraak: 10u Plaats van afspraak Rollerbaan Moortsele (Oosterzele) thv huisnr 92 Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok D3 43 34 (grijs hok)

Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Zondag 10 juli: Planteninventarisatie Sint-Maria-Lierde / Hemelveerdegem

Afspraak: 10u Sint-Jansplein Lierde

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 34 44 (grijs hok)

Gids: Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Zondag 21 augustus: Planteninventarisatie Zwalm

Afspraak: 10u Kruispunt N 415/N454 (Boekelbaan/Zottegemsesteenweg/Zuidlaan/Hooglaan op de grens van Sint-Blasius-Boekel, Roborst en Rozebeke

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 22 42 (grijs hok)

Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Zondag 28 augustus : PWG Planteninventarisatie Thuishok Geert Ranson Dentergem

Afspraak: 10u Parking kerkstraat Dentergem (op het marktplein).

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok D2 45 32 Het project 'monitor jouw thuishok' is een lange-termijnproject waarbij de evolutie van de flora gevolgd wordt binnen het ifblkwartierhok waarin een actieve botanist woont en die dit hok jaarlijks opvolgt.

Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Zaterdag 3 september: PWG - Planteninventarisatie Meldenmeersen, Oudenaarde

Afspraak: 14u Sint-Martinus kerk Melden, Meldenstraat, Oudenaarde.

Inventarisatie van alle hogere planten binnen ifbl-kwartierhok E2 37 41

Gids Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62.

Zondag 11 september Inventarisatie Thuishok Dominiek Decleyre Erwetegem/Zottegem

Afspraak: 10u Klemhoutstraat (kruispunt met Smissenhoek), Zottegem

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 34 12 Het project 'monitor jouw thuishok' is een lange-termijnproject waarbij de evolutie van de flora gevolgd wordt binnen het ifblkwartierhok waarin een actieve botanist woont en die dit hok jaarlijks opvolgt. Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Zondag 25 september Planteninventarisatie NO Wontergem / Zeverenbeek

Afspraak: 10u Kruispunt Dentergemstraat/Dosweg/Goedstraat, Deinze

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok D2-35-44 (grijs hok)

Gids Henk coudenys tel: 09/3869711; e-mail: coudenys,henk@belgacom.net

Floristisch onderzoek voor natuurbehoud
--

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/fon-plantenwerkgroep>

Excursiekalender 2022

Zaterdag 30 april Grotenhoutbos

Afspraak: 9u15 Ingang langs de E34 aan de straat "De Breem", Vosselaar

Gids: Bram Cannaerts 0496 21 95 21

Zaterdag 14 mei Tardinghen: strand, duinen en kustmoeras

Afspraak: 9u15 Tardinghen parking Dune du Chatelet.

Gids: Geert Andries, Treegovi@hotmail.com

Zaterdag 21 mei zwart hok c3-52-33 Evergem

Afspraak: 9u15 Station Evergem

Gids: Johan Peelman

Zaterdag 4 juni Wenduine West, Duinbos + Polder b1-57-14

Afspraak: 9u15 Nieuwe Rijksweg thv tramhalte Wenduine Konijnenpad

Gids: Johan Devos 0499/733131 devos.johan@gmail.com

Zaterdag 18 juni Kerkhof Camping, Ijzerboorden; hok c1-41-42

Afspraak: 9u15 Ingang Kerkhof Brugsesteenweg Nieuwpoort

Gids: Geert Ranson 0475/8180 82 geert.ranson@telenet.be

Zaterdag 2 juli Anderlecht e34-34

Afspraak: 9u15 Ingang begraafplaats Sint-Janskruidlaan Anderlecht

Gids: Sofie De Laet Karin.thiers@skynet.be

Zaterdag 16 juli Geel Neerhelst

Afspraak: 9u15 Geel: onder de 'Larumse brug' kruising Haverbeemden en Mosselgoren

Gids: Bram Cannaerts 0496 21 95 21

Zaterdag 23 juli Jabbeke Vloethemveld west C1 47 21 of 23

Afspraak: 9u15 wordt nog doorgegeven

Gids: Henk Coudenys coudenys.henk@belgacom.net 09/3869711

Zaterdag 6 augustus Begijnendijk: Pannenhoeve

Afspraak: 9u15 kerk Begijnendijk

Gids: Geert Andries, Treegovi@hotmail.com

Zaterdag 20 augustus zwarte hok b7-51-4 in de Warmbeekvallei

Afspraak: 9u15 parking Domein De Bever (Beverbekerdijk 50, 3930 Hamont-Achel)

Gids: Rens Hendrickx, 0499726323, saske.rens@gmail.com

Zaterdag 3 september Aarschot 's Hertogenheide

Afspraak: 9u15 Aarschot – station

Gids: Geert Andries, Treegovi@hotmail.com

Zaterdag 17 september Antwerpen C4-16-44

Afspraak: 9u15 Parking Kinopolis Groenendaallaan/ Kotterstraat

Gids: Karin Thiers 0497/644124 karin.thiers@skynet.be

Zaterdag 1 oktober Assebroek Kerkhof + stad C2-32-12

Afspraak: 9u15 Dries 2, Parking Stadhuis Assebroek, Daverlopark.

Zaterdag 15 oktober Averbode Bos& Heide, hok D6-21-13 Munninckxgoor, Bierhoeve en Gerhagen.

Afspraak: 9u15 parking domein Gerhagen, kruising Turnhoutsebaan en Heggebossenweg in 3980 Tessenderlo

Gids: Luc Vervoort, 0490/57.79.94

Plantenwerkgroep Genk

<https://www.facebook.com/pwgenk/>

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/plantenwerkgroep-genk>

Zondag 12 september Ziepbeek-Oost D7-54-23

Deze zondag 12 september hadden we een hele mooie dag op de heide en in de bossen rond de Ziepbeek. We begonnen met de berm langs de doorgaande weg en konden zo een later arriverende excursiedeelner nog makkelijk aan laten pikken en noteerden er soorten als Zomerfijnstraal en de ondersoort australis van Rode kornoelje. Soorten die we later ook niet in de heide en het bos zouden tegenkomen, dus een geslaagde bodem voor onze kilometerhoklijst.

Langs het bospad richting de heide konden we een keur aan duizendknopen noteren; Waterpeper, Perzikkruid, Beklierde, Zachte en Kleine duizendknoop. Op een iets grazige heide stond heel wat

Slofhak. Een grasje dat verwant is aan Reukgras, maar lager blijft en van onderaf vertakt is. Thomas toonde een serie bomen die hij recent ook in zijn cursus behandelde. We zagen zo Ruwe berk, Zachte berk en hun kruising en Zomereik en Wintereik en hun kruising.

Bij de grote vijver zag Laurent met zijn arendsoog de Visarend in een dode boom zitten. Even later vloog deze boven ons hoofd, maar dit was geheel tegen de zin van een Havik/Sperwer die er een mooi luchtspektakel van maakte. In de vijver en in de aangrenzende heide stonden de nodige speciale planten. We vonden Ongelijkbladig fonteinkruid, Gesteeld glaskroos, Klokjesgentiaan, Klein glidkruid en net in of net buiten het hok; een tapijtje van Pilvaren. Er kwam ook een vreemdsoortige iets valkachtig vliegende vogel langs gezoefd, met een wat vreemd aandoend geluid, die als Nachtzwaluw werd herkend. We hadden weer eens geluk.

Foto: Klokjesgentiaan in vogelperspectief door Kato Switten

Zondag 19 september 2021 Genk-Zuid, industrie, kanaal – D7-51-14

Gebieden als deze lijken saai, maar zijn vaak heel divers qua planten en kunnen verrassingen opleveren. Je moet natuurlijk wel het autolawaai en de fabrieksgeuren voor lief nemen.

De ruig begroeide braaklandjes waren een hotspot voor plantendiversiteit. Zo zagen we Slanke mantelanjer en clusters Galega, maar natuurlijk vooral veel 'tijdelijke' soorten als fijnstraal (Canadese, Hoge en Zomer-). Vooral opvallend waren de vele groeiplaatsen van Rattenstaartgras, die op enkele plekken zelfs vegetatievormend optrad. De voorspelling dat dit een hardnekkige exoot gaat worden lijkt hier al te zijn bewaarheid. We zagen ook een rijkbloemige en donzig behaarde nachtschade die Ganzenvoetnachtschade bleek te zijn. Een soort die nog niet eerder in Belgisch Limburg was aangetroffen. Ze is de laatste jaren in België en Nederland ook steeds ietsje vaker buiten de geijkte havengebieden (waaronder Antwerpen en Gent) gevonden.

In het hok was ook een vochtigere zone, onder meer een vochtig grasland, waar we planten als Veldrus en Tweerijige zegge vonden en langs de slootkanten Heelblaadjes en Wilde bertram. De straatkantjes leverden dan weer een Fijne ooievaarsbek en Straatwolfsmelk op. In een stuk droger bos met enkele

greppels vonden we een eenzaam Dubbelloofje en aan de randen natuurlijk de nodig tuinvlieders waaronder een bonte vorm van Grote maagdenpalm. Bij elkaar opgeteld vonden we heel veel plantensoorten en als we nog een rondje hadden gemaakt in het kilometerhok waren we zeker ver voorbij de circa 280 die we deze ochtend hadden genoteerd gegaan. Het middageten lonkte echter te sterk.

Zondag 26 september Rondwandeling op Klein Hengelhoef D6-38-24

Het betreffende kilometerhok bestaat voornamelijk uit heide en aangeplante bossen met enkele verharde en onverharde paden. Het werd een echte wandeling, met aardig wat afgelegde meters dus, omdat de bossen (voornamelijk bestaand uit Amerikaanse eik en dennen) vrij soortenarm waren. Links en rechts was het bospad wat vochtiger en vonden we soorten als Tormentil, Kale jonker en Moerasmuur. Al snel waren we op de open heide en op een postzegelgroot stukje vochtige heide te midden van de droge heide stonden zowaar ook wat Gewone dophei. Het fietspad, dat over en langs een oud spoortje ligt, gaf onze daglijst een flinke boost met onder andere Lancetbladige basterdwederik, Bosdroogbloem, Rapunzelklokje en Donderkruid. Er stond ook een zeer fertiele Bastaardeik die natuurlijk wel wat determinatiediscussie opleverde. De uitgestrekte natte heide en het ven net ten noorden van het hok werd ook kort bezocht, maar we sloegen de aanvullende soorten (waaronder Kleine zonnedauw en Wilde gagel) even over. Dat is voor een andere keer.

De Raaf loste onze belofte uit het vorige verslagje overigens nog in door zijn luide, lage geluiden te laten horen. Om hem te zien zouden we het km-hok nog verder uit moeten zijn gelopen en we waren te plichtsgetrouw. Uiteindelijk noteerden we 188 plantensoorten, waarvan er meer dan 100 nog nooit gemeld waren in D63842. Het aantal er bekende plantensoorten steeg namelijk van 139 naar 244. Zo blijkt dus ook een streeptochtje in 1 van de bekendere en goed bezochte natuurgebieden zeker de moeite waard.

Zondag 3 oktober Genk-Bret D7-42-12

Het was een nogal natte en winderige bedoening, maar we begonnen die ochtend, gewapend met paraplu, dan toch aan de wandeling te Genk-Bret en -Gelieren. We zagen en noteerden heel wat ruderaal planten waaronder Slofhak en Veelkleurig vergeet-me-nietje. De laatste stond in bloei en dat is wel bijzonder in oktober. Ook bezochten heel wat stadbosjes waarin natuurlijk de nodige tuinontsnappingen zoals een zaailing van een Reuzenzilverspar (de ouder was nergens te zien), de Kaukasische klimop en de variatie stricta van de Taxus. Die laatste is wel interessant omdat er ook gekweekte kruisingen voorkomen met een gelijkend zuilvormig uiterlijk. Die kruisingen zijn echter nog

nooit met zekerheid verwilderd vastgesteld in België. Het onderscheid zit onder meer in de vorm van de knopschubben. Bij de kruising zijn deze gekield. Dat hier over uitgebreid wordt is ook omdat we al snel de strijd tegen het water moesten staken en niet aan mogelijk interessantere planten toekwamen. De regen kwam namelijk al spoedig ook horizontaal onder de paraplu door en we wilden niet helemaal doordrenkt raken. We wisten in de twee actieve uren toch een acceptabele 190 soorten te noteren waarmee we het kmhok (na het jaar 2000) van 129 naar 258 bekende taxa verhoogden.

Zondag 10 oktober Opglabbeek industriegebied – Turfven D7-22-21

De opkomst was gering, maar de aanwezigen hadden dan dus extra kans veel te leren. De industrierand met aanpalende braakliggende gronden en randjes waren al direct de soortenrijkste stukken. In het aanpalende bos en kleine stukjes heide was vooral de Rode dopheide de opvallende zeldzaamheid. Het ven was nogal soortenarm ondanks kalige delen op de venbodem. Meestal staat dat garant voor enkele speciale vensoorten. Langs het pad aan de zuidelijke bosrand is in het verleden waarschijnlijk veel kalkrijk puin gestort want er was een keur aan planten te vinden die normaal niet in de Kempen te vinden zijn. Zo stonden er Donderkruid, Fijne ooievaarsbek, Cipreswolfsmelk en een flinke populatie Kleine bevernel. De laatste, net als rond de 90 andere plantensoorten in het betreffende kilometerhok, was er nog nooit gemeld.

Zondag 17 oktober centrum van Bilzen E7-22-11

We kwamen behalve met veel plantensoorten ook ruimschoots in aanraking met de lokale 'folklore'. Alvorens we konden beginnen met noteren van planten werden we al aangesproken door een schoonmaakridder gewapend met fiets en sorteerbakken die ons een mok met wervende tekst en een brochure schonk. Hij en zijn kompaan hadden zich tot doel gesteld (op vrijwillige basis) Bilzen en Maastricht van zwerfvuil te ontdoen en anderen, welk geloof dan ook, te inspireren. Het moet gezegd dat Bilzen inderdaad vrijwel geheel was ontdaan van zwerfvuil. We vonden wel nog een roze rubberen geval tussen de planten langs het spoor, maar durfden deze niet aan te raken zonder dubbele handschoenen. We zullen in Genk wel 1 van de ontelbare lege blikjes energiedrank oprapen om weer met onszelf in het reine te komen.

Langs het spoor vonden we de trouwe spoorvolgers Kleine leeuwenbek en Wilde reseda, maar ook klapprozen en de Wilde kaardenbol stonden er fier in allerlei vegetatieve en vergane staat. Witte en Citroengele honingklaver stonden nog wel mooi in bloei. We liepen nu een heel eind door het stadje en noteerden alle straattegelopportunisten. We determineerden Bleke basterdwederik en zagen Muursla en zaailingen van Anna-Paulownaboom. Thomas kreeg ondertussen honger en vroeg de weg naar een bakker. Dit bleek een nogal sjiek geval te zijn waar men nog wat moest werken aan vriendelijkheid, maar het moet gezegd; goed gebak. Achter de bakker was een parkje waar we o.a. Maarts viooltje vonden. Op weg naar de kerk van Bilzen zagen we een vreemd spektakel van de lokale wielclub. De fietsende vrolijke meute met dubbele rode helmpjes werd voorafgegaan door kleurig busje met carnavaleske muziek en achterna gezeten door lawaaiige bezemwagen met opvallende aanhangwagen. Langs de Demer, hier nog een klein riviertje, vonden we Kruisjesbloem, een roze walstro-achtige. Ook stond er redelijk wat Beekpunge, Watermuur en meer. Selderij en Spoorbloem bleken er verwilderd in de oever.

We beklommen via een door wietlucht verstikt bospad (als oudere jongere moet je je toch ook zien te vermaken in Bilzen!) de Borreberg alwaar veel Boskortsteel, wat Reuzenzwenkgras, Boszegge en de ooit al gemelde verwilderde Steeneik ons lijstje aanvulden. Het uitzicht vanuit de toren op de berg was mooi te noemen (je kon Genk goed zien!), maar ook hier konden we zelfs nog een aanvulling doen; De Winterlinde was namelijk van boven af beter herkenbaar dan van onderaf. Het Haffmanspark naast de berg kon bereikt worden via een bemuurde weg met op de muren enkele mooi bloeiende Muurfijnstralen. In het park zelf viel vooral de uitbundige bloeiende Moesdistel op. Via de visvijver, het drukke skatepark en de goedbezochte voetbalclub met links en recht nog steeds aanvullingen op de plantenlijst (o.a.

Hemelboom en Bermooievaarsbek) kwamen we weer bij het station aan. De lijst was een dikke 260 soorten lang geworden.

Zondag 24 oktober Hasselt Centrum –Noord D6-57-11

De rijp lag op de planten, maar dankzij een mooi oktoberzonnetje was het snel verdwenen en konden we de planten goed zien en benoemen. Dat we toch nog niet helemaal fris waren bleek uit de moeite die we hadden een schaars bloeiende Stinkende ballote op naam te brengen. We vermoedden een steentijm, ook omdat het exemplaar niet expliciet stonk, en binnen dat genus was natuurlijk geen gelijkende te vinden. Gelukkig stond er uiteindelijk nog veel meer van de plant en kwamen we zo aan de juiste naam.

De Demer te Hasselt is een beetje een vieze bedoening door het naar riool stinkende water, maar de vuilresistente planten Schedefonteinkruid en Stomphoekig sterrenkroos stonden er in aanzienlijke mate. Bovenop de oever langs het fietspad is Geel monnikskruid (*Nonea lutea*) bekend en dat vonden we dan ook vegetatief in een grote cluster bijeen. Een zonnig talud van de ring bracht ons naast een heel stel akkerrandplanten, de berm was er (waarschijnlijk voor een zoveelste keer) vergraven en voor de opportunisten onder de planten is dat altijd goed. Er stond ook heel wat Grijskruid dat we eerst al aan de vorm van het blad en de dichte sterharen op het blad konden herkennen. Een enkel bloeiend exemplaar iets verderop bevestigde die stelling.

Het oude kerkhof, genaamd Oud Kerkhof (zulke namen zijn altijd erg handig!), lag grotendeels ook in het zorgvuldig uitgekozen km-hok, dus ook daar namen we een kijkje. Op de oude ommuring vonden we na enig determinatiewerk het Dicht havikskruid. Er stonden natuurlijk ook Muurvaren en Muurleeuwenbek, maar ook Tengere zandmuur en 1 van de Eikvarens. Achter de muur kwam een orkaan van geluid van een onverstaanbare zware stem door een niet zo'n goede microfoon dat deed denken aan een duiveluitdrijving, maar daarna bedachten we dat het waarschijnlijk een geanimeerde kerkdienst was. Op de golven van dat geluid planten spotten was wel surrealistisch.

We liepen nu noordelijk naar de kanaalkanten op zoek naar wat speciale planten en we werden niet teleurgesteld. Grijs mosterd en Brandpastinaak zijn we ondertussen wel gewend, maar er stond ook een mooie populatie Spiesleeuwenbek, begeleid door Kleine leeuwenbek en Klein liefdegras. Kleverig kruiskruid hadden we ook al tijden niet gezien. De planten waren inmiddels al afgestorven, maar deze blijven dood lang overeind staan waarbij de omwindsels recht uitbuigen en de zadjes aan hun vruchtpluis optimaal door wind kunnen worden verspreid. Uiteindelijk hadden we rond de 220 soorten genoteerd en dat is toch niet mis voor eind oktober. We brengen Hasselt zeker nog eens een bezoek.

Mooie populatie Zwartsteel in stenen oever bij Maasmechelen.

Zondag 7 november Maasmechelen-Centrum D7-45-12

Dit was de laatste wandeling van Plantenwerkgroep Genk in 2021 en ondanks dat dit een late datum is en het wat onzinnig lijkt zo laat nog naar planten te zoeken, werden we ook dit jaar (na alle warme jaren hiervoor) niet teleurgesteld. En waren nog vele planten in bloei of in voldoende frisse staat te vinden om er heel wat goed op naam te brengen.

De start om 9:36 leverde direct een flinke lijst op omdat er een ruderaal stukje grond was met allerhande planten uit allerhande windstreken. Tengere rus, Geelrode naalbaar en Vlinderstruik bijvoorbeeld. In de eerste 20 minuten konden er 91 soorten worden genoteerd. Een klein bosje zorgde voor de nodige extra input aan bos(rand-)planten als Gewone ereprijs, Gewone bermzegge en Maarts viooltje. De rondweg die door een steile geluidswal (onder meer met Rapunzelklokje en Beemdkroon) is afgeschermd werd nu overgestoken om langs het kanaal een prospectie uit te voeren.

In de kanaalberm stonden de leukere soorten als Kleine bevernel, Wilde marjolein en Grasklokje. In de stenige steile oever stond een mooie populatie Zwartsteel (foto), naast heel wat andere gewonere varens als Mannetjesvaren en eikvaren. In het water waren zeer weinig waterplanten zichtbaar aanwezig, behalve een nogal geïrodeerd Rivierfonteinkruid. In het talud van de rondweg waren de vele zaailingen van **Pluim-es met weelderig veel vruchten op ooghoogte (foto)** opmerkelijk.

Via een wandel-/fietsbrug konden we de rondweg weer oversteken naar Maasmechelen. In de woonwijk werden enkele tuinvlieders zoals Viburnum tinus en trompetboom opgetekend. Ook was een aardige populatie van Dubbelkelk te vinden aan de rand van een weilje. In de buurt van de Maas, op wat zwaardere bodems, is dit een wat gewonere soort. De totaalijst sloot om 11:38 uur af op 220 soorten. Van de winter maken we een nieuw programma voor 2022. Wie een goed idee heeft of een speciaal verzoek mag dat altijd laten weten. We werken nog altijd per vierkante kilometer en besteden daar op een zondag meestal een uur of 3-4 aan. Dat betekent dat we maar een deel van het terrein (100 hectare is immers nogal veel!) kunnen bekijken, dus is een tweede bezoek (een seizoen of jaar later) ook geen enkel probleem. Vandaar ook dat we ons niet al te veel aantrekken van al bestaande gegevens bij het plannen van een excursie, ook niet die van onszelf. Een afwisselend kilometerhok dat met 200 bekende plantensoorten al goed onderzocht lijkt, is dat meestal verre van. Er is in ieder geval overal nog genoeg te ontdekken en te onderzoeken.

Nieuwsbrief Paddenstoelen

Paddenstoelenwerking Natuurpunt

Momenteel zijn er in Vlaanderen 13 paddenstoelenwerkgroepen van Natuurpunt actief.

Zij organiseren talloze excursies waarbij aandacht besteed wordt aan educatie en inventarisatie van gebieden. Deze waarnemingen worden systematisch ingevoerd als puntwaarneming of gebiedswaarneming op www.waarnemingen.be Meer gevorderde werkgroepen geven hun waarnemingen door aan FUNBEL, de databank van de Koninklijke Vlaamse Mycologen Vereniging (KVMV), op kwartierhokniveau (1 km x 1 km). Deze verspreidingsgegevens kunnen gebruikt worden om een beter inzicht te krijgen in de diversiteit, verspreiding en achteruitgang van paddenstoelen in Vlaanderen. Natuurpunt werkt zoveel mogelijk samen met KVMV voor verschillende projecten: verspreidingsonderzoek in Vlaanderen, brandplekpaddenstoelenproject, atlas Vlaams-Brabant, Prioritaire soorten in Antwerpen en Vlaams-Brabant, ...

Bij Natuurpunt worden beginnende paddenstoelenliefhebbers opgeleid om daarna verder te specialiseren onder begeleiding van de specialisten van KVMV. Bij KVMV kan je onder andere microscopie cursussen volgen en infoavonden bijwonen. Meer info vind je op www.kvmv.be

Coördinatie Natuurpunt Studie – Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Roosmarijn Steeman 015/ 29 72 22 en Wim Veraghtert

Roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Wim.Veraghtert@natuurpunt.be

Natuurpunt Educatie – Graatakker 11, 2300 Turnhout

Hans Vermeulen

tel. 014 47 29 53

Hans.Vermeulen@natuurpunt.be

Website (algemeen):

<http://www.natuurpunt.be/paddenstoelen-herkennen>

Paddenstoelen.flits

Dé maandelijkse digitale nieuwsbrief over paddenstoelen. Vol nieuws over nieuwe publicaties, projecten, excursies en interessante vondsten.

Schrijf je in via www.natuurpunt.be

Ook jij kan iets bijdragen aan de Nieuwsbrief Paddenstoelen

Paddenstoelenwerkgroepen

De Takruitertjes Regio Waas & Dender
Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland
Paddenstoelenwerkgroep VI. Ardennen Plus
Paddenstoelenwerkgroep Zwamvlok - Denderstreek
Planten- & zwammenwerkgroep Natuurpunt Schijnvallei
Paddenstoelenwerkgroep Zemst
Paddenstoelenwerkgroep Landen
Zwammenwerkgroep Zuidwest-Brabant
Paddenstoelenwerkgroep Mandelstreke
Paddenstoelenwerkgroep Westhoek
Paddenstoelenwerkgroep ZW-Vlaanderen Mycologia
Brugse Mycologische Werkgroep (BMW)
Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt De Bron
Paddenstoelenwerkgroep Landschap De Liereman

Zaterdag 19 maart 30^e Vlaamse mycologendag 2022

Deze editie van de mycologendag vindt plaats in de Universiteit van Antwerpen en wordt georganiseerd door de AMK i.s.m. de Uantwerpen, Faculteit Wetenschappen, dep. Biologie. Het programma en praktische zaken worden begin 2022 online gezet.

<https://kvmv.be/index.php/actueel/item/30e-vlaamse-mycologendag>

Digitale paddenstoelenpluk brengt straffe soorten aan het licht

Peperbus in Zemst (foto: Roosmarijn Steeman)

Van 1 oktober tot 30 november 2021 is er weer de “Digitale paddenstoelenpluk”. Dit jaar kan je deelnemen via de challenge in ObsIdentify of gewoon via waarnemingen.be. Dat beginners wel degelijk zeldzame soorten kunnen vinden is alweer bewezen met twee bijzondere soorten: de peperbus en de lantaarnzwam.

In 2020 organiseerde Natuurpunt een eerste 'Digitale paddenstoelenpluk', dit was een groot succes met 111.804 waarnemingen van 1842 soorten. We hernemen dit jaar de 'Digitale paddenstoelenpluk in 2021' als Challenge in ObsIdentify.

In een challenge ga je samen met andere natuurliefhebbers op zoek naar bepaalde soorten. Iedereen die soorten invoert in waarnemingen.be via Obsmapp, rechtstreeks op de site of via ObsIdentify neemt in principe deel aan de challenge. We gaan de uitdaging samen aan om van 1 oktober tot 30 november 2021 zoveel mogelijk paddenstoelen te zien. Momenteel zijn er al 62.000 paddenstoelwaarnemingen ingevoerd in waarnemingen.be, het zou dus kunnen dat we het record van vorig jaar gaan verbreken!

Wie zoekt die vindt

Een reactie die we regelmatig krijgen van mensen die starten met zoeken naar paddenstoelen is: “als je erop begint te letten, zie je ze echt overal”.

Veel paddenstoelen (eigenlijk vruchten van een zwamvlok die ondergronds of in hout een verborgen leven leidt) zijn slechts zeer tijdelijke verschijningen. Om bepaalde soorten te zien moet je op het juiste moment op de juiste plek zijn. Dat maakt paddenstoelen vinden niet altijd gemakkelijk, maar zorgt er ook voor dat het spannend blijft. Zo kan je jaren in hetzelfde bos rondlopen en toch nog nieuwe vondsten doen. Hoe meer mensen er rond speuren, hoe meer paddenstoelen we kunnen vinden.

Ook beginners vinden zeldzaamheden

Dit jaar kwamen er weeral bijzondere vondsten aan het licht via beginnende paddenstoelenkijkers die aan de slag gingen met ObsIdentify.

Lantaarnzwam in Merelbeke (foto: Yves Opstal)

Lichtgevende lantaarnzwam

De lantaarnzwam, een zeldzame parasiet op eik, werd waargenomen in Merelbeke. Het is de eerste keer dat deze soort in Oost-Vlaanderen wordt waargenomen. Tot hiertoe waren er slechts enkele groeiplaatsen in Limburg gekend en ééntje in Het Zoniënwoud. In Wallonië maak je iets meer kans om de soort te vinden. De app identificeerde de soort foutief als hanenkam omdat er van zeer zeldzame soorten als de lantaarnzwam nog te weinig referentiefoto's zijn. Door deze extra foto's leert ook de beeldherkenning er weer van bij. Bovendien lijkt lantaarnzwam van bovenaf gezien wel op hanenkam. Maar wie denkt dat dit de eetbare hanenkam (beter gekend als cantharel) is en het waagt om deze op te eten, wordt goed ziek. In de '**Grote Paddenstoelengids voor onderweg**' spreken ze van misselijkheid, braken, diarree en soms lichte leverbeschadiging. De naam lantaanzwam verwijst naar het feit dat de soort licht zou geven in het donker. Vertrouw dus nooit zomaar op ObsIdentify om paddenstoelen te eten.... maar laad je waarneming op naar waarnemingen.be en wacht het oordeel af van het team van experts dat de determinaties beoordeelt. Voor hen is het zeer belangrijk dat je meerdere foto's maakt, probeer zo goed mogelijk ook de onderzijde te fotograferen en noteer indien mogelijk ook de boomsoort waarbij je de paddenstoel vond.

Zeldzame aardster

De peperbus, een aardster die normaal enkel aan de kust voorkomt, maar ook daar zeer zelden wordt gezien, werd gemeld in een wegberm in Zemst. De zwam werd door ObsIdentify feilloos op naam gebracht. Deze forse aardster wordt bovenaan op verschillende plaatsen doorboord als de sporen rijp zijn. Dit zie je bij geen enkele andere aardster.

Je kan nog deelnemen aan de challenge tot 30 november. Ga met **ObsIdentify** of Obsmapp op stap en wie weet welke zeldzaamheden er op jouw pad liggen.

Tekst: Roosmarijn Steeman (Natuurpunt Studie)

Digitale paddenstoelenpluk 2021: weer een overweldigend succes

Door het grote succes van vorig jaar en de populariteit van ObsIdentify-challenges organiseerden we van 1 oktober tot 30 november 2021 weer een “Digitale paddenstoelenpluk”. Dit jaar waren er 13.204 tellers die samen 211.607 waarnemingen invoerden, dit zijn dubbel zoveel waarnemingen en bijna dubbel zoveel tellers. Ook op instagram bleek de #digitalepaddenstoelenpluk trending. Naast veel foto's van algemene paddenstoelen konden we dit jaar ook weer wat pareltjes ontdekken. Het is nogmaals bewezen: ook beginners kunnen wonderlijke ontdekkingen doen.

Begin oktober gaven we het startschot van “**De digitale paddenstoelenpluk**”, nu ook als challenge in ObsIdentify. In een filmpje in de app leggen we uit dat het bij paddenstoelen belangrijk is om zowel de boven- als onderzijde te fotograferen. Dit helpt de identificatie-app niet altijd verder, maar wel het team van experts dat achteraf de waarnemingen nakijkt en goedkeurt of aanpast. Een groot aantal veel voorkomende soorten zoals gewone zwavelkop, vliegenzwam en geschubde inktzwam (de meest gefotografeerde soorten) zijn zeer goed herkenbaar met één foto. Maar voor heel wat soorten zijn extra foto's nodig om met zekerheid te identificeren.

Het aantal ingevoerde waarnemingen met foto's in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is 211.607. Het resultaat van de Digitale paddenstoelenpluk geeft een hoger getal, 235.000, omdat de challenge voor heel België liep. Er werden dit jaar 854.000 paddenstoelenidentificaties uitgevoerd door de **app ObsIdentify** waarvan 278.271 foto's werden doorgestuurd naar waarnemingen.be.

Er werden dit jaar 1727 soorten geregistreerd, dat zijn bijna 100 soorten minder dan vorig jaar. Dit geeft aan dat er door beginners vaak dezelfde soorten worden gespot. Om het soortenaantal op te drijven heb je waarnemingen nodig van specialisten. Wellicht heeft het er ook mee te maken dat er in de natte augustusmaand dit jaar al zeer veel paddenstoelen verschenen en dat door de droge septembermaand begin oktober maar matig was. Door de overvloedige regens eind oktober werd het seizoen goed gemaakt. Op zondag 31 oktober 2021 werd een recordaantal paddenstoelenfoto's gepost: 8726 foto's.

Nieuwe groeiplaatsen van algemene soorten

Wanneer heel veel waarnemingen worden ingevoerd, komen er heel wat nieuwe groeiplaatsen van goed herkenbare soorten bij. De Gewone zwavelkop, de meest gefotografeerde en waargenomen soort, kreeg er 95 nieuwe hokken (5km x 5km grid) bij in waarnemingen.be. De soort is nu voor Vlaanderen bijna gebiedsdekkend bekend.

De gewone zwavelkop, de soort die het meest werd waargenomen en gefotografeerd (foto: Erwin Deraus).

De Vliegenzwam kreeg 44 nieuwe hokken en is nu een soort die enkel aan de kust minder wordt gezien. Ook opvallend is dat de eerste vliegenzwammen dit jaar al in augustus werden gespot. Net als vorig jaar spant de Geschubde inktzwam de kroon met de meeste nieuwe vindplaatsen: 112.

Zeldzame soorten

De zeldzame **Zalmzwam** is duidelijk aan een opmars bezig met 54 nieuwe hokken (voordien slechts bekend van 96, nu van 150).

Zalmzwam, een goed herkenbare, vrij zeldzame soort die in 2021 opvallend vaak werd waargenomen (foto: Sandra De Vos).

Het "**Molmtrechtertje**" werd op twee nieuwe groeiplaatsen waargenomen.

Ook de **Roodschubbige gordijnzwam** had een goed jaar met 57 nieuwe hokken (voordien slechts bekend van 97, nu van 154).

Het “Molmrechttertje”, een soort die vorig jaar pas in Vlaanderen werd ontdekt, kreeg er twee nieuwe groeiplaatsen bij in 2021 (foto: Frank Coulier).

Waar werden de meeste soorten gezien?

De meeste paddenstoelen werden waargenomen in “Het Zoniënwoud”. Dat is niet zo verwonderlijk, want het is ook één van de grootste bosgebieden in Vlaanderen. Toch kunnen we ook stellen dat er in het Zoniënwoud soorten groeien die bijna nergens anders voorkomen in Vlaanderen door de bodem en het reliëf. Soorten als de geschubde boleet en de satansboleet hebben weinig groeiplaatsen in Vlaanderen. Op de tweede plaats staat “Landschap De Liereman”, ook een uitgestrekt, zeer waardevol natuurgebied. De derde plaats wordt ingenomen door de druk bezochte Kalmthoutse heide.

Veel werk verzet door experts

Door de Digitale paddenstoelenpluk en de app ObsIdentify is het invoeren van paddenstoelen met foto's in **waarnemingen.be** stevig toegenomen. Daarom hebben we ons expertenteam sterk uitgebreid: momenteel zijn er 18 specialisten die de waarnemingen beoordelen. Van de 211.607 waarnemingen met foto werden er al 87.478 goedgekeurd. Er is dus nog heel wat (winter)werk voor de boeg. In de voorbije 2 maanden werden 24.314 waarnemingen geëvalueerd, de overige 62.838 werden automatisch gevalideerd. Vliegenschimmels bijvoorbeeld kunnen zeer gemakkelijk door de software herkend worden en goedgekeurd. Aan deze soort hoeven de experts hun tijd niet te besteden, zodat ze zich kunnen buigen over moeilijkere soorten. Vaak vragen experts naar meer details om de waarneming met zekerheid te kunnen goedkeuren of wijzigen zij de soort in “paddenstoel onbekend” als er op basis van de foto geen naam kan gegeven worden aan de paddenstoel.

Tekst: Roosmarijn Steeman (Natuurpunt Studie)